

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. De grauitate huius præcepti & causis excusantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

nem manet, vel à principio vsque ad communicacionem sacerdotis audit. Amalarius non damnat mortalis, etiam adhuc ab Offertorio audientem: Duriuscu um tamen est hominem mortalis damnare, si adhuc ad Offertorium veniat.

- 4 Qui à duobus sacerdotibus dimidia missarum successiue audit peccat venialiter, vtpote non satis faciens secundum modum & perfectionem præcepti: Excipe nisi impeditus sit, quominus missam integram ab eodem audiat.

C A P. I V.

De grauitate huius præcepti quoad vtramque sui partem & causis excusantibus ab obligatione illius.

- 1 PRæceptum abstinendi ab operibus seruilibus in die festo obligat sub mortali ex genere suo, sed excusat necessitas & pietas: Ratio, quia ista obligatio est secundum virtutem Religionis ad Deicultum & venerationem instituta, ideoque ex genere suo grauis, ob materiæ leuitatem fit venialis V. C. Laborare per horam, cessante scandalo, eò quod hora vna comparatione viginti quatuor horarum exiguæ partis portionem habeat, idque maxime verum in laboribus non nimis fatigantibus V. C. neve per locum necessitas tollit omnem culpam V. C. in ancillis reficientes vestes suas.
- 2 Obligatio audiendæ missæ diebus festis itidem est sub mortali: non item concio per se loquendo: Qualis autem obligatio ex lege diuina fidelibus incumbat discendi ea, quæ ad salutem ipsis necessaria sunt dixi lib. 2. Tract. 1. c. 9. n. 3.

Quo

Quo ad abstinentiam ab operibus seruilibus cessare solet duplici ex capite videlicet necessitatis & pietatis. Necessitas alia est publica V. C. reficiendi fontes, pontes, piscandi certum genus, quod non nisi diebus oportunis capitur. Item si quæ paranda ad aduentum principis. Necessitas alia est priuata, ita excusantur pauperes, si tot festis abstineant se sustentare non possint; agricolæ tempore messis obpitiâ, aurigæ, nautæ, vittrarii, quorum opera semel cepta sine damno interrumpi non possunt; Medici, Chirurgi, Pharmacopolæ cum pro infirmis laborare debent; Sartores coacti perficere vestes surgentes post medium noctis, famuli, vxor si à patre-familiâ coacti sine iactura sua imperium laborandi detrectare non possint, quod si tamen id frequenter fiat, debent famuli dominum suum deserere. Ad pietatem pertinet Religio in Deum, vt si altaria oranda, misericordia in proximum V. C. si vestes conficiendæ pro funere, spiritualis charitas erga se ipsam.

NB. Toleratur consuetudo sartorum post vesteras diei festi præparantium vestes: Debet tamen caueri scandalum, & non licet differre laborem in diem festum sine necessitate. In causa etiam excusante manifesta non est opus petere licentiam à superiore, secus in dubio. Parochus in defectu Episcopi potest dare licentiam.

Plures causæ sunt, quibus à præcepto missæ die festo audiendæ fideles excusantur. Primò, impotentia, spiritualis, excommunicationis interdictum. Secundò, impotentia corporalis, qualis est nauigantium mari, incarcerationum, lecto affixorum, habens priuilegium sacrificandi super portatili: non

Hhh 3 tamen

tamen obligatur, quia nemo priuilegio suo utitur aduersus communem legem. Tertio, impotentia moralis. V. C. si Missam audire non possi nisi cum magna iactura corporis, animi, fortunæ V. C. honesta mulier non bene vestita, mulier ex occulta fornicatione prægnans. Infirmi infirmis seruitutes, qui ob periculum pestis domi manere debent, matres & ancillæ assistentes infantibus, distanti longè à loco Missæ habita ratione personarum, viæ, temporis, loci, consuetudinis, pastores & custodes gregum, qui itineris comitem sibi valde vilem, vel occasionem nauigandi amissurus est, si ad Missam accedat, milites stationarii, vigiles, famuli impediti Dominis nisi cedat in contemptum religionis famulus frequenter impeditus debet relinquere dominum, si sine causa necessitatis frequenter ad laborandum adigatur. Quarto, Excusandi causa est rationabilis consuetudo scientibus prælatis introducta V. C. in vidua maritum lugente, in puella nobili, in puerpera, etiam postquam ex parte conuuluit.

4 Missæ parochi notorie excommunicati aut notorii concubinarij fideles interesse non tenentur in detestationem sceleris etsi licite possint iure nouo, post extrauagant. ad euitanda Concilij Constantiensis.

5 Qui Missæ die festo non interfunt ad alias preces domi fundendas Ecclesiastico præcepto non obligantur: Nam finis præcepti non cadit sub præceptum nisi quatenus intrinsere continetur in obiecto, quod præcipitur. At vero cultus Dei est quidem finis Ecclesiastici huius præcepti, sed non præcipitur in alia materia, seu obiecto, nisi in hoc determinato, vt missa audiatur.